

VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS DIREKTORATAS
B TEMINIS SKYRIUS. STRUKTŪRINĖ IR SANGLAUDOS POLITIKA

KULTŪRA IR ŠVIETIMAS

AUKŠTOJO MOKSLO
INTERNACIONALIZAVIMAS

TYRIMAS

Anotacija

Supratimo apie aukštojo mokslo internacionalizavimą visoje Europoje tyrimas yra pagrįstas dviem apklausomis, skaitmeninio mokymosi vaidmens tyrimu, dešimties Europos šalių ataskaitomis ir septynių Europai nepriklausančių šalių ataskaitomis. Atsižvelgiant į nacionalines ataskaitas ir procese *Delphi* dalyvaujančių tarptautinio aukštojo mokslo ekspertų išvadas, tyrimo pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos dėl aukštojo mokslo internacionalizavimo ateities Europoje.

Šį dokumentą užsakė Europos Parlamento Kultūros ir švietimo komitetas.

AUTORIAI

Aukštojo mokslo internacionalizavimo centras: Hans de Wit, Fiona Hunter
Europos tarptautinio švietimo asociacija: Laura Howard
Tarptautinė universitetų asociacija: Eva Egron-Polak

ATSAKINGASIS ADMINISTRATORIUS

Markus J. Prutsch
B teminis skyrius. Struktūrinė ir sanglaudos politika
Europos Parlamentas
B-1047 Briuselis
E. paštas poldep-cohesion@europarl.europa.eu.

REDAKTORIUS

Lyna Pärt

KALBOS

Originalas: EN
Vertimas: DE ir FR

APIE LEIDĖJĄ

Norėdami susisiekti su teminiu skyriumi arba užsisakyti jo mėnesinį naujienlaiškį, rašykite adresu poldep-cohesion@europarl.europa.eu.

Rankraštis užbaigtas 2015 m. liepos mėn.
© Europos Sąjunga, 2015

Šį dokumentą galima rasti internete adresu
<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

ATSAKOMYBĖ

Už šiame dokumente išreikštas nuomones atsako tik autorius ir jos nebūtinai atitinka oficialią Europos Parlamento poziciją.

Leidžiama atgaminti ir versti nekomerciniais tikslais tik nurodžius šaltinį, iš anksto informavus apie tai leidėją ir jam nusiuntus kopiją.

SANTRAUKA

Tyrimė *Aukštojo mokslo internacionalizavimas* apžvelgiamos aukštojo mokslo internacionalizavimo tendencijos, ypač daug dėmesio skiriant Europai, ir nagrinėjama, kas yra internacionalizavimas ir ko turėtų būti juo siekiama. Aukštojo mokslo internacionalizavimas yra palyginti naujas, tačiau platus ir įvairialypis reiškinys. Jį lemia dinamiškas pagrindinių politinių, ekonominių, socialinių, kultūrinių ir akademinų priežasčių derinys, turintis poveikio regionams, šalims ir institucijoms atsižvelgiant į jų konkrečią padėtį, kaip aiškiai parodyta 17 šalių ataskaitose. Nors nėra vieno visoms šalims tinkančio modelio, yra nustatyti bendri tikslai ir siekiai; šiame tyrime nustatyta 10 svarbiausių pokyčių:

1. didėjanti internacionalizavimo svarba visais lygmenimis (įvairesnė veikla, strategiškėsnis požiūris, naujos nacionalinės strategijos ir siekiai);
2. institucinių internacionalizavimo strategijų skaičiaus didėjimas (tačiau taip pat išvelgiama homogenizavimo rizika, daugiausia dėmesio skiriama tik kiekybiniam rezultatams);
3. visoms šalims būdingos su finansavimu susijusios problemos;
4. didesnio aukštojo mokslo internacionalizavimo privatizavimo gaunant pajamas tendencija;
5. konkurencinis globalizacijos spaudimas didėjant siekių (jei dar ne veiksmų) konvergencijai;
6. akivaizdus perėjimas nuo (tik) bendradarbiavimo prie (didesnės) konkurencijos;
7. atsirandantis skirstymas į regionus Europą dažnai laikant pavyzdžiu;
8. visose srityse didėjantys skaičiai lyginant kiekybės ir kokybės reikalavimus;
9. nepakankamas kiekis duomenų lyginamajai analizei atlikti ir sprendimams priimti;
10. naujos sritys, kurioms turėtų būti skiriama daugiausia dėmesio, yra mokymo programų, tarptautinio švietimo ir skaitmeninio mokymosi internacionalizavimas.

Akivaizdu, kad Europoje aukštojo mokslo internacionalizavimo procesas prasidėjo įgyvendinant Europos programas, visų pirma programą „Erasmus“, kuriomis remiantis atsirado bendras supratimas ir internacionalizavimo varomoji jėga; tai sustiprino Bolonijos procesas. Taip pat akivaizdu, kad Europos programos ir modeliai turėjo įtakos aukštojo mokslo internacionalizavimo plėtrai kituose pasaulio regionuose.

Aukštojo mokslo internacionalizavimas nacionaliniu ir institucijų lygmenimis tampa integruotu, ypač Europoje. Nors kalbama apie išsamesnes aukštojo mokslo internacionalizavimo strategijas, iš tikrųjų vis dar reikia daug ką nuveikti. Pasiiekti rezultatai nevienodi net pačioje Europoje, o Pietų Europa ir ypač Vidurio ir Rytų Europa susiduria su sunkumais.

Aukštojo mokslo institucijų vadovai ir aukštojo mokslo internacionalizavimo specialistai mokymo ir mokymosi kokybės gerinimą ir studentų parengimą gyventi ir dirbti globalizuotame pasaulyje laiko pagrindine nauda ir priežastimi siekti aukštojo mokslo internacionalizavimo. Regioninio ir (arba) nacionalinio lygmens politiką jie laiko viena svarbiausių išorės varomųjų jėgų, darančių įtaką institucinėms politikos sritims, o tarptautinį studentų judumą, bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje ir strategines partnerystes įvardija aukštojo mokslo internacionalizavimo prioritetais.

Rengdama būsimą aukštojo mokslo internacionalizavimo Europoje scenarijų, proceso *Delphi* ekspertų grupė patvirtino šį teigiamą vertinimą: bus rengiami pasaulio piliečiai ir specialistai, kurie gerbs ir supras kitas kultūras ir galės prisidėti prie žinių ekonomikos ir socialiai integruotos visuomenės kūrimo. Tokia Europa būtų geriau pasirengusi ne tik konkuruoti su kitomis pasaulio dalimis, bet ir su jomis bendradarbiauti.

Scenarijuje nustatytos šios galimybės:

- technologinės galimybės virtualiai keistis informacija ir kurti mišrųjį mokymąsi (įskaitant didesnę tarptautinį studentų interaktyvumą);
- toliau kurti jungtinius arba dvigubus mokslo laipsnius;
- labiau integruoti studijas užsienyje ir mokomąją praktiką;
- geriau abipusiškai pripažinti kreditus ir mokslo laipsnius;
- gerinti kokybinius kokybės užtikrinimo ir klasifikavimo sistemų rodiklius;
- daugiau dėmesio skirti vienodoms partnerystėms ir abipusei naudai;
- labiau skatinti viešojo ir privačiojo sektorių iniciatyvas;
- labiau derinti švietimo ir mokslinių tyrimų politiką, taip pat su kitais švietimo lygmenimis (pagrindiniu ugdymu, viduriniu lavinimu, profesiniu lavinimu, suaugusiesiems skirtu mokymu).

Scenarijuje taip pat nustatytos šios kliūtys:

- trūksta lėšų, padidėjusi priklausomybė nuo trumpalaikių išorės finansavimo šaltinių, per daug dėmesio skiriama pastangoms gauti pajamų, susiduriama su biurokratinėmis kliūtimis ir Europoje taikomų aukštojo mokslo finansavimo modelių derinimo problema;
- nepakankamai geros užsienio kalbų mokymosi sąlygos, anglų kalba vyrauja kaip švietimo ir mokslinių tyrimų kalba;
- pernelyg daug dėmesio skiriama judumui, kuriuo gali naudotis tik siauras elito ratas ir kuris nėra įtrauktas į mokymo programas, arba mokymui ir mokymuisi, nepakankamas fakultetų narių ir darbuotojų dalyvavimas ir jiems mokamas atlygis;
- nepakankamas institucinės, nacionalinės ir viršnacionalinės politikos integravimas.

Pagal parengtą scenarijų dabartinė internacionalizavimo apibrėžtis buvo išplėsta, dabar ji skamba taip: *„samoningas tarptautinio, kultūrinio arba pasaulinio matmens integravimo į aukštojo mokslo paskirtį, funkcijas ir teikimą procesas, kuriuo siekiama didinti visiems studentams ir darbuotojams skirto švietimo ir mokslinių tyrimų kokybę ir duoti didelę naudą visuomenei“*.

Šia nauja apibrėžtimi parodomas geresnis suvokimas, kad aukštojo mokslo internacionalizavimas turi tapti integruotesniu ir turi būti skirtas ne tik siauram elito ratui ir kad judumą reikia įtraukti į tarptautines mokymo programas, kuriose daugiausia dėmesio būtų skiriama visiems skirtam internacionalizavimui. Ja dar kartą pabrėžiama, kad aukštojo mokslo internacionalizavimas yra ne tikslas, o kokybės didinimo priemonė ir kad internacionalizavimo srityje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama ne tik pagrindinėms ekonominėms priežastims.

Dauguma nacionalinių strategijų tebėra daugiausia nukreiptos į judumą, trumpalaikę ir (arba) ilgalaikę ekonominę naudą, pastangas įdarbinti specialistus ir siekti tarptautinės padėties. Tai reiškia, kad reikia gerokai daugiau pastangų siekiant įtraukti šį požiūrį į išsamesnes strategijas, kuriose mokymo programų internacionalizavimui ir mokymosi rezultatams taip pat skiriama daugiau dėmesio siekiant pagerinti švietimo ir mokslinių tyrimų kokybę.

Siekiant remti aukštojo mokslo internacionalizavimą Europoje pateiktos šios rekomendacijos:

1. spręsti su kreditų ir mokslo laipsnių judumo skirtumais bei institucijų bendradarbiavimu susijusias problemas, atsirandančias dėl esminių aukštojo mokslo sistemų, procedūrų ir finansavimo skirtumų;
2. pripažinti didėjantį mokomosios praktikos populiarumą ir kurti galimybes ją suderinti su kalbų ir kultūros įgūdžių ugdymu bei studijomis užsienyje;
3. remti svarbų vaidmenį, kurį atlieka mokslo įstaigų ir administracijos darbuotojai plėtodami aukštojo mokslo internacionalizavimą;
4. skatinti aukštojo mokslo įstaigų ir pramonės atstovus labiau bendradarbiauti atsižvelgiant į studentų ir darbuotojų judumą;
5. skirti daugiau dėmesio internacionalizavimo vietas lygmeniu svarbai integruojant tarptautinio ir tarpkultūrinio mokymosi rezultatus į visiems studentams skirtas mokymo programas;
6. pašalinti kliūtis, trukdančias kurti jungtinius mokslo laipsnius;
7. kurti naujoviškus skaitmeninio ir mišriojo mokymosi modelius kaip aukštojo mokslo internacionalizavimo papildymo priemonę;
8. derinti aukštojo mokslo internacionalizavimą su internacionalizavimu kitais švietimo lygmenimis (pagrindinio ugdymo, vidurinio lavinimo, profesinio lavinimo, suaugusiesiems skirto mokymo);
9. pradinėse ir vidurinėse mokyklose skatinti dvikalbį ir daugiakalbį mokymąsi, nes tai kalbų politikos, kuria skatinama įvairovė, pagrindas;
10. visais lygmenimis pašalinti mokslinių tyrimų ir švietimo internacionalizavimo kliūtis, siekiant skatinti didesnį sąveikumą ir kurti daugiau galimybių.

Aukštasis mokslas kaip viešoji gėrybė, atitinkanti viešąjį interesą, nebūtinai yra nesuderinamas su didesniu verslumu ir privačia nuosavybe, tačiau svarbu užtikrinti, kad aukštojo mokslo internacionalizavimas atitiktų dokumento *„Patvirtintos akademinės vertybės aukštojo mokslo internacionalizavimo srityje. Raginimas imtis veiksmų“* (Tarptautinė universitetų asociacija, 2012 m.) ir *Tarptautinės studentų judumo chartijos* (Europos tarptautinio švietimo asociacija ir Tarptautinė Australijos švietimo asociacija) nuostatas.

Europos Sąjungos ir Bolonijos proceso vaidmens vystant aukštojo mokslo internacionalizavimą Europoje ir visame pasaulyje svarba yra neabejotina ir šis vaidmuo turi būti dar labiau stiprinamas. Tačiau šiame procese labai svarbu daugiausia dėmesio skirti partnerystei ir bendradarbiavimui, kuruos vykdant pripažįstami aplinkybių, poreikių, tikslų, partnerių interesų bei vyraujančių ekonominių ir kultūrinių sąlygų skirtumai ir jų paisoma. Europa gali būti pavyzdžiu tik tuo atveju, jei yra pasirengusi pripažinti, kad ji taip pat gali daug ko išmokti iš kitų patirties. Aukštojo mokslo internacionalizavimo Europoje ateitis galbūt ir atrodo šviesi, tačiau tokia ji bus tik tada, jei įvairių suinteresuotųjų subjektų ir dalyvių dialogas apie pagrindines šio vykstančio pokyčių proceso priežastis, naudą, priemones, galimybes ir kliūtis bus atviras.